

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

3. De Effectu Sponsalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

ideo rectè ac decenter petunt consilium: sequendi autem necessitatem semper non patitur, nec agnoscit concessa ipsis à DEO & Natura libertas eligendi statum perpetuum. Imò, licet non raro peccent non sequendo consilium in contractu Sponsalium, non tamen hoc ipso subsequens Matrimonium est illicitum; consequenter nec invalida erunt Sponsalia, licet fuerint illicita.

- 33 Dico 5. Sponsalia, licet ordinariè præmitti debeant Matrimonio, absque iis tamen contractum Matrimonium subsisteret. Ita communis, & clarè supponitur *c. 9. 22. 31. h. l.* Nec exstat ulla lex, aut ratio, quæ absolutam necessitatem Sponsalium prober. Constat etiam ex Ecclesiæ praxi, ratum habentis Matrimonium, quod in articulo mortis ad legitimandam prolem contrahitur cum concubina. Quod autem ordinariè præmitti debeant, statuit præceptum *c. fin. de clandest. spons.* & Tridentini, prævias denuntiationes ad detegenda fortè latentia impedimenta Matrimonii ante actualem hujus contractum perquirentis, ut res tanta majori cum deliberatione ac solennitate peragatur.

§. III.

De effectu Sponsalium.

- 34 Sciendum 1. Duplicem præcipuè effectum nasci ex Sponsalibus. Primus est obligatio, quam inducunt; & de hac quæritur. 1. Quanta sit intensivè. 2. Quanta extensivè. 3. Quo tempore adimplenda. 4. An à Sponsalibus resiliens cogi, & quomodo possit vel debeat ad contrahendum Matrimonium. 5. Et ad refarcienda damna alteri illata.
- 35 Sc. 2. Alterum effectum esse *Justitiam*, seu *impedimentum publicæ honestatis*, quod nihil est aliud, quàm propinquitas certarum personarum vi Juris Ecclesiastici ex Sponsalibus proveniens, & conjugio cum certis illarum consanguineis contrahendo obstat. Est igitur quasi affinitas, orta ex conjunctione & consensu animorum, per Sponsalia tam de futuro quàm de præsentī (de hac posteriore infra *n. 132.* agetur.) copulatorum, sicut vera affinitas oritur ex conjunctione seu copula carnali corporum, vi cujus inhonestum videtur, ut aliquis cum consanguinea suæ sponsæ, aut vicissim aliqua cum consanguineo sponsi Matrimonium contrahat: cum in Matrimoniis non solum id, quod ex natura rei licet, sed etiam id, quod decet & honestum est, spectari conveniat. De hoc impedimento publicæ honestatis ex Sponsalibus de futuro ortum trahente quæstio movetur 1. Ex quibus Sponsalibus. 2. Et inter quas personas oriatur. 3. An sit perpetuum, vel cesset dissolutis per mutuum consensum Sponsalibus.
- 36 Dico 1. Sponsalia valida inducunt obligationem justitiæ per se gravem contrahendi suo tempore Matrimonium cum persona, cui in contractu Sponsalium data est fides,

can. 27. 47. 50. caus. 27. q. 2. c. 2. 10. &c. h. l. Quia sunt promissio mutua onerosa acceptata, mutuò dans jus proprietatis ad rem, & quidem in materia gravi. Unde, nisi contrahentes expressè tantum sub peccato veniali se obligare, vel obligationem fidelitatis aut veritatis tantum intendunt, quod non præsumendum, ex justitia & sub peccato mortali tenentur non resiliere, non contrahere cum alia &c. nisi iusta subit causa, de qua §. sequenti. Oppones. In *l. 1. c. de sponsal.* sic habetur: *alii desponsate renuntiare conditioni, & nubere non prohibentur*: ergo licet à Sponsalibus pro libitu recedere. R. Jus Civile tantum pro foro externo permittit recessum, & recedentem à pœna absolvit. At Jus Civile in hac materia non attendit, sed attendi Jus Naturale, & Canonicum debet, ita ut non tantum detur obligatio naturalis, sed etiam actio contra resiliere volentem. *c. 10. cit.* adeoque à Jure Canonico contractum est Jus Civile.

Quæres, an Sponsus, vel Sponsa, formando cum persona alia, peccet mortaliter sicut contra castitatem, ita & contra justitiam, adeò ut circumstantia Sponsalium cum alia sit in confessione Sacramentali specialiter exprimenda? R. Mihi probabiliorem videri negativam, quam tenet Covar. Pont. Henriq. Maitrius, Rosignolo, König, ad *tit. de adult. n. 9.* Accedit Pirhing ad *tit. de adult. n. 3.* & Zæf. *cod. n. 2.* qui duo tamen ab adversariis quibusdam citantur pro se, sed perperam; licet affirmativam præferant Azor, Laym. Palao, P. Kugler de *Sponsal. p. 2. q. 1. n. 24.* & plures alii. Distingunt Sanch. Koinck, Fagund, Filliuc, La Croix de *Sponsal. n. 57.* &c. inter fornicationem sponsi, quem non obligant, & fornicationem sponsæ, quam adstringunt ad aperiendam in confessione Sponsalium cum alio circumstantiam; eò quod fornicatio sponsæ turpis sit, quàm sponsi, præbeatque huic jus resiliendi à Sponsalibus. Nostra responsio probatur negativè, quia peccatum injustitiæ, & obligatio exprimendi in confessione circumstantiam Sponsalium cum persona alia non sufficienter probatur, imò rectè videtur oppositum suaderi ex eo, quod Sponsalia contrahentes nihil aliud sibi mutuò promittant, quàm contractum Matrimoniale suo tempore, quem non impedit fornicatio unius ex sponsis, licet innocenti detur jus resiliendi, uti infra dicemus: interim verò fornicans obligatur cum innocente Matrimonium contrahere, si iste velit. Confirmatur: si fornicatio sponsi vel sponsæ esset quasi adulterium, exprimendum specialiter in Confessione, pariter exprimi deberet, si tactus impudici, oscula &c. ab iisdem essent habita cum persona tertia, sicut à conjugibus exprimi debent hujusmodi, non minus ac verum adulterium: consequens fortè nemo admittit: ergo.

Oppones 1. Per Sponsalia confertur sponsi sibi mutuò jus ad rem, sicut per Matrimonium

nium confertur jus in re, seu in corpus: sed per fornicationem violatur istud jus ad rem, consequenter alteri parti fit gravis injuria, & sic peccatum injustitiæ committitur: ergo. 2. Sponsi sibi mutuam dant fidem de corpore nulli alteri tradendo in usum, seu quasi commodando: ergo, si corpus alteri dant in usum, gravem & specialem inferunt injuriam innocenti. 3. Fornicatio sponsi vel sponsæ tribuit innocenti jus resiliendi, c. 25. de jurejur. ergo ponit causam, ne sequatur Matrimonium, ad quod tamen se obligavit, consequenter etiam ad vitandum omne id, per quod impeditur Matrimonium. 4. Per hoc, quod sponsus vel sponsa contrahat Matrimonium cum alia vel alio, alteri parti facit injuriam: ergo etiam per hoc, quod fornicetur cum alia vel alio; quia fornicatio est foedior quàm Matrimonium. 5. Per fornicationem sponsa præbet causam, vel saltem ponit periculum, ne sponsus teneatur alere prolem non suam; & per fornicationem sponsus præbet periculum, ne debeat alere prolem ex alia susceptam cum jactura bonorum, & sic cum præjudicio sponsæ: ergo committunt injustitiam, saltem casu, quo ex fornicatione concipitur proles. R. imprimis retorquendo ferè omnia in illos, qui solum ex parte sponsæ, non verò ex parte sponsi fornicantis oriri volunt obligationem, exprimendi circumstantiam Sponsalium. Item retorq. in sponsis tactus impudicos & oscula exercentibus cum alia persona, vel admittentibus. In forma ad 1. N. Min. quia jus integrum manet parti innocenti ad contrahendum cum fornicata Matrimonium, quod jus solum est datum, non verò promissa simul integritas corporis servanda usque ad nuptias, sicut non est promissa conservatio divitiarum v. g. licet eorum intuitu pars altera contraxerit Sponsalia cum divite, non tamen specialiter pacifcente de iis conservandis. Per Sponsalia non traditur jus in corpus, sed tantum promittitur, sicut, qui promitteret alteri vendere agrum, tamen illi per hoc non tradit jus in agro, licet det jus ad rem. Sicut ergo talis promittens venditionem agri non infert injuriam promissario, si agrum interea commodet alteri ad usum, etiam cum aliqua destructione agri, ita nec sponsus vel sponsa alteri interea commodans corpus, usque dum contrahatur Matrimonium ipsum. Et sicut promittens venditionem agri primum tunc faceret injuriam promissario, si agrum alteri promitteret vel venderet, ita sponsus vel sponsa primum tunc faceret alteri parti injuriam, si Sponsalia, vel Matrimonium cum alia vel alio contraheret: quia plus non promissit. Ad 2. N. Ant. Ratio negandi patet ex dictis. Ad 3. N. Conf. potest enim, & tenetur adhuc, si innocens velit, cum illo contrahere Matrimonium, nec alteri se valide obligat ad Matrimonium: ergo conservat illi totum jus, quod illi dedit per Sponsalia. Ad 4. C. Ant. N. Conf. quia, quod cum alio nolit con-

trahere Matrimonium, promissit, non verò, quod alteri nolit interea commodare corpus. Ad 5. Si sponsa supponat sponso prolem alienam alendam &c. utique committit injustitiam, sed hoc respectu fornicationis per accidens est, & non necessario connexum; potest enim ex fornicatione proles non concipi, vel, si concipiatur, non supponi sponso, futuro marito. His non obstantibus.

Dico 2. Obligatio Sponsalitia extendit se ad omittenda omnia, quibus impediatur Matrimonium promissum, aut fides data lædatur. Ratio est clara, quia per hoc, quod sponsi se obligent ad Matrimonium, tacite ac indirectè promittunt, quod non velint ponere impedimentum illius, vel contravenire promissis: sic absque injustitia sponsus non potest suscipere Ordines sacros (quavis Religionem ingredi ex speciali dispositione Juris valeat, c. 7. de convers. Conjug.) aut Sponsalia vel Matrimonium sine consensu compartis cum alia contrahere, ultra tempus debitum differre contractum Matrimoniale &c. nam

Dico 3. Sponsi ex justitia obligantur contrahere Matrimonium tempore ab ipsis determinato, nisi justa causa excuset. 2. Si dies executioni non sit præfixa, quamprimum alterutra pars exigit. 3. Per se tamen probabilius non prius, quam petat compars. Prima duo membra sunt certa apud omnes tum ex c. 10. h. 1. & l. 23. ff. de O. & A. l. 41. ff. de V. O. tum ex natura contractuum. Tertium & satis controversum, cui subscribunt Sanch. Diana, Tanner. Pirh. h. n. 16. Kugler p. 2. n. 6. Gonz. in c. 2. h. 1. n. 6. atque alii; contradicunt verò Pont. Coninck, Palao, Wex, Wiestner n. 59. Reiffenstuel fufè *ibid.* 143. Probatur 1. ex l. 10. C. de pignor. ubi, licet hæc lex ponatur ad tit. de pignoribus, & loqui videatur de debitoribus, qui pignora dederunt, tamen initio ponitur hæc regula generalis: *debitores presentes prius denuntiationibus conveniendi sunt*: ergo comparte tacente, non denuntiante, non exigente impletionem Sponsalium, non est obligatio implendi; quia textus generaliter requirit interpellationem actualem, per quam debitor ad solutionem urgetur. 2. Quia silentium indicat, compartem consentire in dilationem. Addidi tamen, *per se*; si enim compars non exigeret impletionem & executionem Sponsalium ex verecundia v. g. aut metu reverentia, uti contingit quandoque apud foeminas, vel quando compars est in periculo, ne interim vel secum, vel cum aliis incontinentem vivat, nisi contrahatur citò Matrimonium, per accidens urgebit obligatio statim contrahendi, licet executio specialiter non petatur & expresse. Oppones 1. In l. 14. ff. de R. l. sic pronuntiat: *in omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, presenti die debetur*. Idem habetur l. 41. cit. ergo statim & prima opportunitate datur obligatio exequendi Sponsalia. 2. Votum, cujus executioni dies

dies aut certum tempus non est præfixum, absque mora & prima opportunitate debet dari executioni, ut habetur *Deuteronom. c. 23. v. 21.* ergo idem dicendum de Sponsalibus. 3. Non est ratio, cur post mensem vel annum, & non statim, impleri debeant Sponsalia, cum eorum præfens executio possit esse utilis Sponsis. 4. Ex dilatione impletionis sæpe oritur periculum fornicationis sponforum inter se: ergo. R. ad 1. Debetur quidem præfenti die, sed non pro præfenti die, seu debitum contrahendi jam existit, sed non statim contrahendi, comparte non urgente, non interpellante. Ad 2. *N. Conf.* Quia DEus, cum nunquam soleat expresse urgere executionem voti, censetur semper urgere & petere, cum non sit ratio, cur DEus non exigat statim pro prima occasione, sed primum post aliquod tempus, v. g. annum. Econtra Sponsi exigere possunt, & solent executionem Sponsalium, quando eam desiderant. Ad 3. etiam pecuniæ solutio statim est utilis creditori, & tamen non est obligatio statim solvendi, si eam creditor non exigat; censetur enim in dilationem consentire; adeoque est ratio differendi, usquedum exigatur. Ad 4. Si tale periculum detur, per accidens est obligatio non differendi: & quia hoc periculum sæpe dari potest, ordinariè suadendum est sponsis, ut prima opportunitate contrahant, licet per se obligatio non sit.

41 Dico 4. Si Sponsus vel Sponsa convento tempore, vel ad instantiam alterius partis nolit contrahere Matrimonium, potest ac debet cogi à Judice per competentia Juris media ad contrahendum, si monitio non sufficiat, nec iusta causa aliud suadeat. Ita quoad rem communis apud Kugler *p. 1. q. 5. n. 70.* atque desumitur ex *c. 2. 10. & 17. h. t.* Confirmatur ex *c. 1. & 3. de Pactis*, vi quorum cogendus est promissor ad servanda etiam pacta simplicia, consequenter à fortiori ad servandos contractus onerosos. Certè Judicis est compellere ad reddendum cuique suum, aut quod ipsi ex iustitia debetur. Dixi 1. *ad instantiam alterius*, si enim utraque pars voluntariè differat, vel omnino omittere Matrimonium decernat, cessat officium Judicis. 2. *à Judice*, nimirum Ecclesiastico, qui privativè competens est, quando concurret quæstio de Jure ac valore Sponsalium, vel de causa resiliendi, & non de sola executione agitur. 3. *Per competentia Juris media*, videlicet per carcerem, aliasve poenas corporis afflictivas, et, si istæ nihil proficiant, per comminationem censurarum, vel per actua-lem excommunicationem. *Trid. s. 25. c. 3. de Ref.* Si tamen Judex Ecclesiasticus careat manu & familiâ armatis, potest quidem, at non tenetur brachium sæcularis Judicis implorare pro executione suæ sententiæ, adeoque statim ad censuras confugere potest. *Reiffenstuel ad h. t. n. 161.* 4. *Si monitio non sufficiat*; non enim statim compelli debet Matrimonium detrectans, sed prius moneri *c. 17.*

et. cum coactiones soleant difficiles frequenter habere exitus, ibid. s. Nec iusta causa aliud suadeat; cujusmodi foret periculum perpetuarum rixarum, odiorum inter familias, violandæ fidei conjugalis, scandalorum &c. quæ mala si ex coactis nuptiis prævideantur, uti & si tanta durities & pertinacia sit partis, ut non curare credatur censuras &c. præstat non compellere ad contrahendum Matrimonium ad majora mala evitanda. Oppones. Matrimonia debent esse libera, *c. 1. n. 15.* & metu gravi extorta non valent: ergo sponsi illa contrahere detrectantes non possunt compelli. R. Debet quidem esse libera physice, & à metu injuste incusso, non verò juridicè, & à metu iuste incusso. Iudica libertate se sponte privant sponsi, quando antecedenter per verum & deliberatum consensum Sponsalia ineunt, & sic necessitatem ad Matrimonium sibi imponunt, & que obligationem, cui si nolint satisfacere, iuste coguntur: nisi hæc coactio credatur fore causa majoris mali, quam sit omisio vel dilatio Matrimonii.

Dico 5. Si sponsus vel sponsa renuat contrahere Matrimonium debito tempore, & altera parte urgente; aut si injuste resiliat, scilicet absque iusta causa; vel impedimentum nuptiis ponat per suam culpam, tenetur, & compellendus est à Judice ad expensas & damna comparti propterea emergentia, cum v. g. æquè commodas nuptias acquirere amplius non possit. *Sanch. l. 1. c. 30. n. 15.* *Barbos. in c. Genimam h. t. n. 6. 10. l. 1. c. de sentent. qua pro eo. & c. fin. de injur.* Ratio, quia fidem datam non servans facit alteri injuriam, & ut supponitur, simul infert damnum: sed per injuriam seu injustè damnum alteri inferens tenetur in conscientia, & compellendus à Judice est, ad resarciendum damnum, expensas &c. Si tamen pars innocens peteret nimium, Judicis foret moderari & secundum æquitatem taxare, nisi pars resiliens etiam immodicæ prætensionis libere consentiret. Extendere assertionem, quod pars innocens, etsi damnum non patiatur, nihilominus ab altera, quæ sine legitima causa ab obligationis vinculo liberari cupit aut nubere renuit, licitè prætendat aliquid pro eo, quod cedat jure suo in ipsius personam jam quæsito; teneturque Judex talem condemnare ad æquam satisfactionem pecuniariam, sit petat innocens. *Gobat n. 10. c. 4. & 6.* Suffragatur praxis, & ratio: si enim poena conventionalis in injustè resilientem statui potest à Partibus, cur non per sententiam à Judice? Et si resiliere volens compelli corporali poena, imò etiam per censuras potest ad standum promissis, cur innocens nequeat pro sua satisfactione, & cessione juris sui, pecuniariam poenam expetere? Certè per hoc, quod sponsus vel sponsa averfetur nuptias sine iusta causa cum persona, cui promisit, illam contemnit, eique gravem injuriam pretio æstimabilem infert: ergo innocens jure petit satisfactionem, etiam pecuniariam.

cuniarum, moderatam tamen, vel arbitrio
Judicis moderatam.

43 Dico 6. Impedimentum publicæ honestatis oritur quidem ex Sponsalibus de futuro absolute & cum persona determinata contractis, sed defecto non nisi ex validis. Pars prior constat ex variis *canon. & c. c.* nempe *can. 11. 14. 15. & c. caus. 27. q. 2. & c. 4. 8. h. 1. c. un. eod. in 6. c. 4. de despons. impub.* Si Sponsalia conditionate contraherentur, non ante purificatam conditionem, bene tamen postea inducerent præfatum impedimentum. *c. un. cit.* Posterior ex *Trid. s. 24. c. 3. de Ref. Matrim.* Quamvis enim de Jure Antiquo *c. 4. & un. cit.* etiam ex Sponsalibus invalidis, modo non fuerint invalida propter defectum consensûs, inductum sit hoc impedimentum, Trident. tamen *lo. cit.* voluit, ut ex Sponsalibus de futuro quocunque modo invalidis, non inducatur, conformiter regulæ, non præstat impedimentum, quod de Jure non sortitur effectum. Quid autem sentiendum de Sponsalibus de præfenti invalidè contractis, dicemus infra n. 133.

44 Quæres, an decretum Tridentini se extendat etiam ad Sponsalia, quæ publicè habentur pro validis, re ipsa tamen invalida sunt propter simulatum v. g. aut fictum consensum, vel ex alio defectu, qui in foro externo probari non potest? Sive, an ex Sponsalibus apparenter tantum validis oriatur impedimentum publicæ honestatis post Tridentinum? R. cum Gob. *tr. q. de Sponsal. n. 362.* Palao, Illung & c. Sanch. & Gonz. *in c. 4. cit. n. 7.* & alios, non oritur: quia Tridentinum *lo. cit.* non oriri decernit ex Sponsalibus quacunque ratione invalidis. Si loquamur de Sponsalibus ratione ficti consensûs, vel propter defectum consensûs invalidis, idem etiam de Jure Antiquo obtinet. *c. un. cit.* Oppones. Non minus scandalosum est, & sic publicæ honestati contrarium, si quis cum consanguinea putativæ Sponsæ contraheret Matrimonium, ac si Sponsalia fuissent vera & valida: ergo ex Sponsalibus apparenter & publicè validis oritur impedimentum publicæ honestatis, licet revera sint invalida. R. in ordine ad contrahendum hoc impedimentum non attenditur, quod homines per errorem judicant, sed veritas, & realis animorum conjunctio, quæ tantum habetur per vera Sponsalia, sicut in affinitate contrahenda, cui aliquo modo similis est justitia publicæ honestatis, utpote quasi affinitas, non attenditur, quod homines erroneè putent, copulam carnalem inter duos intercessisse, sed solum vera copula affinitatem inducit. Item sicut ex Sponsalibus occultis, revera tamen validis, oritur impedimentum publicæ honestatis, ita vicissim ex Sponsalibus publicis, revera tamen invalidis, non orietur; cum sicut nihil facit publicitatis defectus, ita nec facere debeat ipsa publicitas. Id verum est, quod in foro externo, pro quo non constat de invaliditate Sponsa-

Lib. IV, R. P. Viti Pichler.

lium, præsumatur contractum esse impedimentum publicæ honestatis.

Dico 7. Dictum impedimentum defecto 45
solum afficit personas in primo gradu consanguinitatis conjunctas sponso vel sponsæ: adeoque Sponsus tantum cum matre, sorore, & filia suæ Sponsæ invalidè contraheret Matrimonium; Sponsa verò cum patre, fratre, & filio Sponsi. *Trid. lo. cit.* ubi correxerat quoad Sponsalia de futuro, (non de præfenti) Jus Antiquum *d. c. un. & c. ult. de Consang. & Affinit.* ubi impedimentum hoc ex communi DD. extenditur ad quartum gradum inclusive.

46 Oppones. Si invalidè contrahitur Matrimonium cum sorore Sponsæ, tunc Titius, qui cum duabus sororibus successivè contraxit Sponsalia, neutram poterit ducere, quia cum utraque contraxit hoc impedimentum: sed hoc est contra praxim: ergo. Confirmatur: qui cum Caja contraxit Sponsalia, & postea carnaliter peccat cum Bertha sorore Cajæ, neutram potest ducere: non Cajam, quia ipsi obstat impedimentum affinitatis ortum ex copula illicita cum Bertha sorore: non Bertham, quia ipsi obstat justitia publicæ honestatis orta ex Sponsalibus cum Caja: ergo idem dicendum de Titio, qui cum duabus sororibus contraxit Sponsalia, R. N. sequelam: Titius enim potest & debet ducere primam; quia Sponsalia cum secunda fuerunt invalida, & sic justitiam publicæ honestatis non induxerunt. Si verò cum secunda contraxisset Sponsalia de præfenti, ista forent pariter nulla, & licet Sponsalia de præfenti, etiam invalida, alias inducant impedimentum publicæ honestatis, tamen in hoc casu non inducunt respectu sororis, cum qua prius contraxit de futuro Sponsalia: quia non operantur retro, ut obfint prioribus Sponsalibus, sed tantum impediunt vel dirimunt subsequencia, ut clare indicat textus *d. c. un. ibi: ad impediendum vel dirimendum sequentia Sponsalia, vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum.* Ad Confirmationem *N. Conf. & parit.* Nam affinitas agit retro, & irritat Sponsalia præcedentia quoque; quia de sola justitia publicæ honestatis id negatur in Jure.

47 Dico 8. Impedimentum publicæ honestatis est perpetuum, nec Sponsalibus etiam per mutuum consensum dissolutis, cessat. Communior cum declaratione Cardinalium de anno 1658. approbata ab Alexandro VII. qui teste Gobat *n. 362.* & Fagn. *in c. 4. h. 1. n. 29.* jussit hanc doctrinam non amplius revocari in dubium. Fundatur in *c. 11. 14. caus. 27. q. 2.* ubi habetur, quod per mortem sponsæ non extinguatur hoc impedimentum: & in *c. 5. de despons. impub.* ubi refertur exemplum Sponsalium, per dissensum puellæ pubertatem adeptæ dissolutorum, & tamen manere dicitur dictum impedimentum. Nec obstat, quod ibi fortassis tantum una pars resciliet, & sic non mutuo dissensu sublata

C

lata

lata sint Sponsalia; nam ratio, quam assignat ibidem Pontifex, valet pro quibuscunque Sponsalibus, etiam mutuo consensu dissolutis, nempe quia *inhonestum videtur, ut matrem habeat, cujus filia fuit sibi desponsata*. Dissentiunt nihilominus pro casu, quo Sponsalia dissolvuntur mutuo consensu. Barb. Pont. Palao, Gonz. lo. cit. Engel hic §. 6. n. 3. & alii, qui dictam declarationem ab Alex. VII. approbatam ignorasse censendi sunt. Hi cum Farinac. opponunt 1. declarationem aliquam Cardd. 2. Sic arguunt: impedimentum publicæ honestatis fundatur in mutuo consensu: ergo eo sublato tollitur quoque ipsum; cum omnis res eo modo dissolvatur, quo colligata est c. 1. & l. 35. ff. de R. J. 3. Sponsalia sunt principale, impedimentum publicæ honestatis est accessorium: sed ruente principali ruit & accessorium. R. ad 1. Illa declaratio est antiquior, & non ita approbata à Pontifice, sicut illa, quam nos adduximus; deinde, ut notat Pignat. in ea tantum dicitur, quod Sponsalia per mutuum dissensum fiant invalida, non plus. Ad 2. *dist. Ant.* fundatur in fieri, seu per mutuum consensum primo oritur. C. *Ant. in conservari*, ita ut ultra consensum non amplius duret. N. *Ant. & Conf.* & retorq. argum. in Sponsalibus alio modo dissolutis, præsertim per mortem unius, ubi etiam mutui consensus cessat. Vel aliter *dist. Ant.* fundatur in mutuo consensu per accidens, quia Ecclesia annexuit hoc impedimentum. C. *Ant.* per se. N. *Ant. & Conf.* Sicut igitur principaliter ex Jure & dispositione Ecclesiæ, & non ex consensu mutui natura oritur hoc impedimentum, ita manebit etiam cessante consensu mutuo, à quo nec introductum est, nec dependet saltem in conservari. Ad 3. retorq. argum. in Sponsalibus alio modo quam mutuo consensu dissolutis. Dein impedimentum publicæ honestatis non est propriè accessorium, sed potius effectus Sponsalium, non ex natura rei resultans, sed ex lege Ecclesiastica per accidens annexus Sponsalibus.

§. IV.

Quibus modis dissolvantur Sponsalia.

SCIENDUM 1. Modos, quibus Sponsalia semel validè contracta rursus solvuntur, esse in duplici classe. Præterquam enim quod per mortem unius, sicut ipsum Matrimonium, tollantur, sæpe dissolvuntur vel ipso Jure ex utraque parte: vel per rescissionem, recessum, & liberam voluntatem unius, cui datur justa causa resiliendi, quamvis posset non resilire. Ipso Jure & ex utraque parte dissolvuntur 1. mutuo consensu, vel potius dissensu. 2. Dissensu unius pubertatem adepti, si impubes contraxit Sponsalia. 3. Per impedimentum superveniens, propter quod vel validè, vel licitè, non potest amplius contrahi Matrimonium: invalidum reddit superveniens affinitas, professio Religiosa,

susceptio Ordinis Sacri, actuale Matrimonium cum alia persona &c. illicitum vero efficit superveniens votum Religionis ingrediendæ, & juxta multos Sponsalia posteriora, quibus accessit copula carnalis, vel juramentum. 4. Per lapsum temporis, si quod præfixum est finiendæ obligationi.

Sc. 2. Per *rescissionem* seu recessum ex libera voluntate unius, cui nempe ex altera parte tacitè vel expresse, justè vel injustè præbetur sufficiens causa resiliendi, Sponsalia dissolvi posse 1. Propter compartis dolum in contractu sponsalium commissum. 2. Propter diuturnam illius post contracta Sponsalia absentiam, vel dilationem diuturnam executionis. 3. Propter ingressum in Novitium Religiosi Ordinis. 4. Propter votum simplex castitatis, aut cælibatus, aut SS. Ordinum post Sponsalia editum. 5. Propter Sponsalia licet invalidè contracta cum alia persona. 6. Propter fornicationem sublequentem: idem est de fornicatione spirituali, sive de lapsu in hæresim. 7. Propter aliam notabilem mutationem supervenientem, vel primum ex postfacto detectam, si nimirum tanta sit, ut, si ab initio tale quid adfuisset, vel cognitum fuisset, Sponsalia non fuissent contracta. De his verò causis, propter quas uni, scilicet innocenti, datur facultas resiliendi, si velit, notandum est, quod si cognita tali causa & jure resiliendi nihilominus ratificet Sponsalia vel verbis, vel factò, præsertim copula carnali, resilire ipsi non amplius liceat, eò quod censeatur juri suo renuntiassè, arg. l. 13. §. fin. ff. ad L. Juliam de Adult.

Sc. 3. Modos utriusque classis dissolvendi Sponsalia enumeratos deinceps per varias assertiones magis explicatum iri, excepta quibusdam, quos differemus ad alios Titulos, nempe quando dissolvuntur Sponsalia per dissensum pubertatem adepti, per actuale Matrimonium, aut fortè etiam per Sponsalia posteriora, quibus accessit copula vel juramentum, per Religionis aut castitatis &c. votum: de his enim commodius agemus in loco magis proprio. Scilicet ad Titulos de *Desponsatione Impuberum*: de *Sponsaliorum*: *Qui Clerici vel votentes &c.* Rectè tamen hoc loco examinabimus etiam questionem, an ad dissolutionem aut recessum à Sponsalibus requiratur auctoritas Judicis Ecclesiastici, vel an propria auctoritate fieri possit.

Dico 1. Sponsalia, licet juramentò, vel votò, vel etiam carnali copula essent firmata, mutuo consensu sponforum dissolvuntur. Communis ex c. 1. de R. J. ibi: *omnes res, per quasunque causas nascitur, per eandem dissolvitur*: sed omnis contractus, qualis etiam sunt Sponsalia c. 2. b. t. nascitur ex consensu mutuo: ergo etiam consensu, vel potius dissensu mutuo dissolvuntur; excepto tamen Matrimonio. Non obstat juramentum, quia in favorem contrahentium ad firmandum contractum adjicitur, cui renuntiare possunt, & sic